

P6_TA-PROV(2006)0026

Situácia v Čečensku po voľbách a občianska spoločnosť v Rusku

Uznesenie Európskeho parlamentu o situácii v Čečensku po voľbách a o občianskej spoločnosti v Rusku

Európsky parlament,

- so zreteľom na Dohodu o partnerstve a spolupráci medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Ruskou federáciou na strane druhej¹, ktorá nadobudla platnosť 1. decembra 1997,
 - so zreteľom na ciele EÚ a Ruska implementovať štyri „spoločné oblasti“ dohodnuté na samite medzi EÚ a Ruskom 10. mája 2005,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 26. mája 2005 o vzťahoch EÚ-Rusko²,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 15. decembra 2005 o ľudských právach v Rusku a o nových právnych predpisoch týkajúcich sa mimovládnych organizácií³,
 - so zreteľom na Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho päť protokolov,
 - so zreteľom na veľké množstvo dôveryhodných správ od ruských a medzinárodných mimovládnych organizácií o pokračujúcom závažnom porušovaní ľudských práv v Čečensku a o rozsudkoch Európskeho súdu pre ľudské práva v prípadoch súvisiacich s Čečenskom,
 - so zreteľom na článok 103 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže 29. novembra 2005 britské predsedníctvo „privítalo“ parlamentné voľby, ktoré sa konali v ruskej republike Čečensko 27. novembra 2005 považujúc ich za „významný krok smerom k širšiemu zastúpeniu rôznych názorov v čečenskej spoločnosti“,
- B. keďže Komisia považovala za „povzbudivé“, že tieto parlamentné voľby - prvé v Čečensku za osem rokov - „sa konali bez väčších násilností“, ale odmietla sa vyjadriť k regulárnosti hlasovania,
- C. keďže aktivisti za ľudské práva v otvorenom liste Európskej únii podpísanom ruskou skupinou pre ľudské práva Memorial, Medzinárodnou helsinskou federáciou pre ľudské práva, Spoločnosťou rusko-čečenského priateľstva a inými, vrátane Medzinárodnej federácie pre ľudské práva v Paríži obvinili EÚ z prikrášľovania skutočnosti poskytovaním optimistického hodnotenia volieb a zdôraznili pritom, že „tieto vyjadrenia nielenže odporujú dôkazom, ktoré zhromaždila komunita ruských a medzinárodných aktivistov za ľudské práva..., ale spochybňujú aj oddanosť EÚ ľudským právam, demokracii a právnomu štátu“,

¹ Ú. v. ES L 327, 28.11.1997, s. 3.

² Prijaté texty, P6_TA(2005)0207.

³ Prijaté texty, P6_TA(2005)0534.

- D. poukazujú na to, že oficiálny údaj o 57 % účasti na voľbách spochybnila skupina Memorial, ktorá tvrdí, že účasť na voľbách bola oveľa nižšia a že hlasovanie marili značne rozšírené podvody a akty zastrašovania,
- E. keďže v Čečenskej republike a v niektorých prípadoch aj v susedných regiónoch severného Kaukazu sa stále vyskytujú prípady vážneho porušovania ľudských práv v podobe vražd, násilných zmiznutí, mučenia, brania rukojemníkov a svojvoľného zadržovania,
- F. keďže ruská vláda preniesla mnohé zo svojich zodpovedností v protiteroristických operáciách z federálnych ruských orgánov na miestne orgány so snahou urobiť z konfliktu trvajúceho celú dekádu medzi Ruskom a Čečenskom vnútorný konflikt v Čečensku, ktorý podľa nedávnej spoločnej správy Helsinskej federácie, Medzinárodnej federácie pre ľudské práva, Nórskeho helsinského výboru a skupiny Memorial „vyústil do väčšej brutality bojujúcich strán, všadeprítomného strachu a neistoty medzi civilným obyvateľstvom“,
- G. keďže rastúci počet únosov, prípadov mučenia a svojvoľného zabíjania v Čečensku v minulých dvoch rokoch sa pripisuje čečenským polovojenským silám,
- H. keďže veľa prípadov porušovania ľudských práv v Čečensku zostáva vo väčšine prípadov nepotrestaných, čím sa vytvára atmosféra beztrestnosti rozširujúcej sa ďalej za hranice Čečenskej a Ingušskej republiky do ďalších regiónov severného Kaukazu vrátane Severného Osetska a najnovšie aj Kabardsko-Balkarska,
- I. keďže v minulých rokoch sa v Rusku výrazne zhoršovalo ovzdušie demokracie predovšetkým v dôsledku vzrastajúceho vplyvu vlády v najväčších televíznych a rozhlasových stanicách, rozširovaním cenzúry v tlačových médiách a zatváraním nezávislých médií, obmedzovaním práv organizovať verejné demonštrácie, zhoršovaním prostredia pre fungovanie mimovládnych organizácií s prípadmi zastrašovania aktivistov za ľudské práva a rastúcou politickou kontrolou súdnictva,
- J. zdôrazňujúc, že konzultácie EÚ s Ruskom v oblasti ľudských práv nepriniesli významný pokrok na tomto poli, čo by malo byť prioritou vo vzťahoch medzi EÚ a Ruskom,
- K. keďže Európsky súd pre ľudské práva uznal 20. decembra 2005 sťažnosť týkajúcu sa zmiznutia Ruslana Alichajeva, bývalého predsedu demokraticky zvoleného parlamentu samostatne vyhlásenej čečenskej republiky Ičkersko; keďže vyšetrovania na podnet úradu čečenského prokurátora nepriniesli žiadne výsledky; a keďže ruská vláda odmietla odovzdať materiály týkajúce sa tohto trestného prípadu Európskemu súdu pre ľudské práva,
- L. keďže Komisia pridělila 13. decembra 2005 pomoc vo výške 6 000 000 EUR pre obeť pokračujúcej krízy na severnom Kaukaze a týmto rozhodnutím sa celková pomoc regiónu za rok 2005 zvýši na 26 300 000 EUR, čím sa tento program stal celosvetovo piatou najväčšou humanitárnou operáciou EÚ a EÚ sa stane najväčším poskytovateľom pomoci v regióne,
- M. keďže obe komory parlamentu prijali 23. a 27. decembra 2005 mierne zmenený návrh zákona, ktorý obmedzuje činnosť mimovládnych organizácií v Rusku a už je potrebný len podpis prezidenta Putina, aby nadobudol účinnosť,
- N. keďže v liste zaslanom ruskému ministrovi zahraničných vecí Sergejovi Lavrovovi 28. decembra 2005 mimovládne organizácie, vrátane skupiny Memorial, Moskovskej helsinskej

skupiny a Moskvskej skupiny pre ľudské práva zdôraznili, že celý rad aspektov návrhu zákona naďalej odporuje medzinárodnému právu, ruskej ústave, ruskému občianskemu zákonníku a mnohým ruským zákonom,

- O. keďže sloboda zhromažďovania je základným ľudským právom a má veľký význam v demokratickej spoločnosti,
- P. hlboko znepokojený nárastom rasovo motivovaného násillia v Rusku,
- Q. keďže súdny proces so Stanislavom Dmitrijevským, ktorý je obvinený z publikovania výzvy Aslana Maschadova na mier v Čečensku vo svojich novinách, v dôsledku čoho mu hrozí päťročné väzenie, pokračoval 18. januára 2006,
 1. znovu zdôrazňuje svoje rozhodné odsúdenie všetkých aktov terorizmu v Ruskej federácii, pre ktoré nemôže existovať žiadne ospravedlnenie;
 2. zostáva hlboko znepokojený tým, že Rada a Komisia sa nezaoberali dostatočne pokračujúcim porušovaním ľudských práv v Čečenskej republike napriek tomu, že toto porušovanie sa stále vyskytuje na oboch stranách konfliktu v širokom meradle a v atmosfére úplnej beztrestnosti;
 3. vyzýva Radu a Komisiu, aby sa vyrovnali so svojou zodpovednosťou, pokiaľ ide o otázky najvážnejšieho porušovania ľudských práv v bezprostrednom susedstve EÚ;
 4. vyzýva Radu a Komisiu, aby aktívne pristúpili k predchádzaniu ďalšieho porušovania ľudských práv a potlačeniu atmosféry beztrestnosti v Čečenskej republike a aby naliehali na ruské orgány, aby prijali potrebné opatrenia a zabezpečili, že sa v Čečenskej republike budú plne dodržiavať práva zaručené Európskym dohovorom o ľudských právach, ktorého signatárom Rusko je a že všetci, ktorí tieto práva porušujú, sa dostanú pred súd, bezodkladne a bez ohľadu na ich postavenie alebo národnosť;
 5. ľutuje, že počas príprav a konania parlamentných volieb v Čečensku sa nevyužila príležitosť k skutočne politickému a demokratickému procesu zahŕňajúcemu všetky súčasti čečenskej spoločnosti;
 6. znovu zdôrazňuje svoju plnú podporu územnej jednote Ruskej federácie, ale poukazuje na to, že konflikt v Čečensku sa nedá riešiť vojensky a vyzýva k začatiu skutočného mierového procesu s cieľom dosiahnuť dohodnuté politické riešenie založené na dialógu medzi všetkými demokratickými zložkami čečenskej spoločnosti;
 7. vyzýva ruské orgány, aby ukončili súčasný stav beztrestnosti tým, že sa zasiaia o rozpad polovojenských skupín, budú kontrolovať činnosť bezpečnostných síl a podriadia armádu plnej civilnej kontrole;
 8. vyzýva Radu a členské štáty, aby otázky Čečenska nastolovali na svojich politických zasadnutiach, dialógoch o ľudských právach a ďalších stretnutiach s Ruskou federáciou a tým zabezpečili, aby táto oblasť neunikla medzinárodnej pozornosti a záujmu;
 9. vyzýva k posilneniu konzultácií o ľudských právach medzi EÚ a Ruskom tak, aby sa stali účinnejšími, otvorenými pre mimovládne organizácie, kde je to potrebné, a orientovanými

na dosahovanie výsledkov, pričom by malo byť cieľom, aby sa tento prvok posilnil v novej dohode o partnerstve a spolupráci, o ktorej sa bude zanedlho rokovať;

10. vyzýva Radu a úradujúce predsedníctvo, aby ďalej pomáhali Rusku pri hľadaní mierového riešenia konfliktu, vrátane ponuky na to, aby sa v ňom EÚ stala sprostredkovateľom; zdôrazňuje, že EÚ musí hovoriť jedným hlasom a držať sa dohodnutých stanovísk Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) o Rusku;
11. vyzýva ruskú Štátnu dumu, aby vytvorila výbor na prešetrenie skutočnosti, že orgány na presadzovanie práva v Čečenskej republike neboli schopné zobrať na zodpovednosť páchatel'ov závažných porušení ľudských práv, ako to zdokumentovali mnohé skupiny pre ľudské práva; pripomína, že dosiaľ sa pred súd dostalo len niekoľko prípadov, väčšina bola zastavených, presunutých alebo zamietnutých;
12. zdôrazňuje, že zvláštny dôraz sa musí klásť na pvyšetovanie zločinov proti aktivistom za ľudské práva, právnikom, prokurátorom, sudcom a sťažovateľom na Európskom súde pre ľudské práva a ich rodinným príslušníkom;
13. v tejto súvislosti vyzýva ruské orgány, aby znovu otvorili vyšetovania a trestné prípady proti generálmajorovi Vladimírovi Šamanovi a generálmajorovi Jakovovi Nedobitkovi, ktorí by mali byť obžalovaní a počas vyšetovania suspendovaní, pretože ich Európsky súd pre ľudské práva obvinil zo zodpovednosti za bombardovanie čečenských civilných občanov v Katyr-Jurte vo februári 2000;
14. žiada členské štáty, aby v súlade s medzinárodným právom a na základe existujúcich precedensov a so súhlasom Ruska podporovali zriadenie zmiešaného ad hoc medzinárodného tribunálu pre Čečensko, ktorý by súdil páchatel'ov vojnových zločinov a zločinov proti ľudskosti spáchaných v Čečenskej republike, ak bude naďalej pretrvávajúť atmosféra beztrestnosti;
15. vyzýva ruské orgány, aby novelizovali zákon o terorizme z roku 1998 a dosiahli súlad s normami Rady Európy, zvlášť pokiaľ ide o právomoci a zodpovednosti osôb, ktoré riadia protiteroristické opatrenia;
16. nalieha na Komisiu, aby preverila, či sa humanitárna pomoc, ktorú poskytla regiónu severného Kaukazu dostala skutočne k ľuďom, ktorí ju potrebujú, a posúdila účinnosť tejto pomoci;
17. je znepokojený správami o zastrašovaní niektorých mimovládnych organizácií činných v Čečensku zo strany správnych orgánov a súdnictva, čo sa javí ako súčasť všeobecnejšieho javu, ktorý v Ruskej federácii ohrozuje slobodu prejavu a združovania a vyzýva ruské orgány, aby toto zastrašovanie ukončili;
18. zdôrazňuje, že práca silných a nezávislých organizácií pre ľudské práva prispeje k demokratickému procesu a boju proti beztrestnosti v Čečenskej republike a vyzýva Rusko, aby nezávislým médiám, medzinárodným a domácim humanitárnym organizáciám a organizáciám monitorujúcich dodržiavanie ľudských práv umožnili plný prístup do Čečenska a pomohli tak, ako je to možné, zabezpečiť bezpečné podmienky pre ich prácu;
19. vyzýva k zrušeniu všetkých obvinení voči Stanislavovi Dmitrijevskému a vyzýva ruské orgány, aby rešpektovali slobodu médií a novinárov;

20. ľutuje, že návrh zákona, ktorým sa posilňuje vládna kontrola nad mimovládnyimi organizáciami v Rusku, prešiel hladko v oboch komorách parlamentu a nevzal plne do úvahy odporúčania Rady Európy vyjadrené v predbežnom stanovisku k prípadu; verí, že prezident Putin bude schopný ešte pred jeho podpisom zabezpečiť, aby bol plne v súlade s odporúčaniami Rady Európy a formulovaný tak, aby jasne zabraňoval zastrašovaniu aktivistov mimovládnych organizácií v Rusku;
21. so zreteľom na to žiada Radu a Komisiu, aby vynaložili všetky snahy na podporu Ruska pri vývoji a konsolidácii silnej, životaschopnej, nezávislej a skutočne občianskej spoločnosti ako základného a nevyhnutného prvku fungujúcej demokracie;
22. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov, vláde a parlamentu Ruskej federácie a Rade Európy.